

Затверджено
Протокол засідання Правління
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування договорів
на фінансових ринках"
11.09.2013 р. №36

Зареєстровано
в Національній комісії з цінних паперів
та фондового ринку
рішенням від 01.10.2013 р. №2094

Викладено у новій редакції
Протокол засідання Правління
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування договорів
на фінансових ринках"
19.06.2018 р. №26

Зареєстровано у новій редакції
в Національній комісії з цінних паперів
та фондового ринку
рішенням від 10.07.2018 р. № 452
Голова Комісії

_____ Т.З. Хромаєв

ПОЛОЖЕННЯ
про систему управління ризиками та гарантій
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках"

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	3
2.	Ризики та їх класифікація	4
3.	Порядок виявлення ризиків. Методи розрахунку та оцінювання ризиків	6
4.	Опис моделі управління ризиками	7
5.	Заходи з управління ризиками та гарантування розрахунків	8
6.	Заходи зниження ризиків. Порядок та умови застосування відповідних заходів зниження ризиків	14
7.	Заходи з моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Розрахункового центру на основі аналізу інформації та оцінки ризиків	17
8.	Заключні положення	18
9.	Додаток 1	19

1. Загальні положення

1.1. Положення про систему управління ризиками та гарантій публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України "Про цінні папери та фондову біржу", Закону України "Про депозитарну систему України", Закону України "Про банки і банківську діяльність", нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку і Національного банку України та з врахуванням рекомендацій міжнародних організацій таких як Банку міжнародних розрахунків (BIS), Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO), Європейської комісії щодо стандартів ризик-менеджменту Центральних контрагентів.

1.2. Положення визначає основні заходи, які впроваджуються публічним акціонерним товариством "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" (далі – Розрахунковий центр) з метою забезпечення гарантій здійснення розрахунків шляхом упередження і зниження ризиків, на які наражається Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності та виконанні функцій центрального контрагента.

1.3. У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

Гарантійне забезпечення – активи, внесені учасником клірингу на рахунки у Розрахунковому центрі з метою забезпечення виконання зобов'язань учасника клірингу та його клієнтів, що зареєстровані у системі клірингового обліку внаслідок обробки правочинів щодо цінних паперів, укладених цим учасником клірингу;

гарантовані розрахунки – спосіб забезпечення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, щодо яких Розрахунковий центр гарантує виконання зобов'язань або припинення зобов'язань за рахунок отриманих від учасників клірингу Гарантійного забезпечення та внесків до Гарантійного фонду;

дефолт – невиконання учасником клірингу в порядку та строки, передбачені внутрішніми документами Розрахункового центру, зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів з поставки / оплати цінних паперів або внесення маржинальних внесків;

зобов'язання учасника клірингу – зобов'язання учасника клірингу та/або клієнтів учасника клірингу за правочинами щодо цінних паперів;

позиція учасника клірингу – сума всіх зобов'язань / прав учасника клірингу з поставки / отримання цінних паперів / коштів за правочинами щодо цінних паперів, яка визначається за кожним цінним папером і за кожним кліринговим рахунком / субрахунком учасника клірингу;

правочин із зустрічними зобов'язаннями – правочин щодо цінних паперів, який укладається Розрахунковим центром з учасником клірингу, у якого виник дефолт, і на підставі якого в цього учасника клірингу виникають зустрічні зобов'язання відносно правочину щодо цінних паперів, за яким в учасника клірингу виник дефолт. За правочином із зустрічними зобов'язаннями в учасника клірингу-продавця виникають зобов'язання покупця, а в учасника клірингу-покупця виникають зобов'язання продавця;

ризик – це потенційна можливість недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу Розрахункового центру внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. Такі збитки можуть бути прямими (втрата доходів або капіталу) чи непрямими (накладення обмежень на здатність Розрахункового центру досягати своїх бізнес-цілей);

система управління ризиками – сукупність визначених Розрахунковим центром правил та процедур, спрямованих на виявлення, оцінку та управління ризиками діяльності Розрахункового центру;

справедлива вартість цінних паперів – ціна цінних паперів, яка визначається Розрахунковим центром відповідно до цього Положення і на підставі якої розраховується

Гарантійне забезпечення, маржинальні внески та припиняються зобов'язання учасників клірингу у випадку невиконання зобов'язань учасниками клірингу;

ціновий коридор – встановлені Розрахунковим центром обмеження на ціну цінного паперу, в межах яких учасники клірингу можуть укладати на фондовій біржі правочини щодо цінних паперів, розрахунки за якими будуть виконуватися способом гарантованих розрахунків.

Інші терміни, що використовуються в Положенні, але не визначені ним, застосовуються у значеннях, наведених в інших внутрішніх документах Розрахункового центру та законодавстві України.

1.4. Розрахунковий центр здійснює свою діяльність як банк і забезпечує дотримання норм Закону України "Про банки і банківську діяльність", яким передбачено обов'язок банку створити адекватну систему управління ризиками, що має забезпечувати на постійній основі виявлення, ідентифікацію, оцінку, контроль та моніторинг усіх видів ризиків за всіма напрямками діяльності банку на всіх організаційних рівнях та оцінку достатності капіталу банку для покриття всіх видів ризиків.

1.5. Управління ризиками при провадженні Розрахунковим центром клірингової діяльності є складовою системи управління ризиками Розрахункового центру і здійснюється відповідно до і в межах політики управління ризиками Розрахункового центру як банку.

2. Ризики та їх класифікація

2.1. Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності та виконанні функцій центрального контрагента наражається на такі основні ризики:

2.1.1. Кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути у Розрахункового центру через неспроможність сторони (учасника клірингу/контрагента), що взяла на себе зобов'язання виконати умови будь-якого фінансового правочину, укладеного з Розрахунковим центром, або правочину щодо цінних паперів (інших фінансових інструментів), розрахунки за яким проводяться Розрахунковим центром, або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання.

Розрахунковий центр наражається на кредитний ризик в разі невиконання (неналежного виконання) учасником клірингу своїх зобов'язань щодо оплати цінних паперів (або інших фінансових інструментів) чи їх поставки.

2.1.2. Ризик ліквідності – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути у Розрахункового центру через неспроможність сторони (учасника клірингу/контрагента) виконати взяті на себе зобов'язання у належні строки та в повному обсязі, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат.

Розрахунковий центр наражається на ризик ліквідності: в разі невиконання (неналежного виконання) учасником клірингу своїх зобов'язань щодо оплати цінних паперів (або інших фінансових інструментів) чи їх поставки у належні строки та в повному обсязі; за операціями Розрахункового центру з розміщення коштів (насамперед, клієнтських коштів, коштів Гарантійного фонду, коштів Гарантійного забезпечення) у монетарні інструменти Національного банку України або державні цінні папери, або в інші інструменти відповідно до інвестиційної політики Розрахункового центру.

2.1.3. Ринковий ризик – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути у Розрахункового центру через несприятливі коливання вартості цінних паперів та інших фінансових інструментів, відсоткових ставок, курсів іноземних валют.

На ринковий ризик Розрахунковий центр як центральний контрагент наражається у разі, коли ринкова вартість цінного паперу (іншого фінансового інструменту), щодо якого в учасників клірингу чи Розрахункового центру як центрального контрагента є зобов'язання (або який наданий в якості обов'язкового внеску або внеску учасника клірингу до Гарантійного фонду), змінюється у несприятливому напрямку та спричиняє (чи може

призвести) додаткові витрати, збитки Розрахункового центру, які пов'язані з необхідністю (1) здійснення Розрахунковим центром купівлі або продажу цінних паперів та/або (2) здійснення запозичень на грошовому ринку в разі невиконання (неналежного виконання) зобов'язань учасниками клірингу з оплати чи поставки цінних паперів (або інших фінансових інструментів).

2.1.4. Операційно-технологічний ризик – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути у Розрахункового центру через: (1) дії персоналу, пов'язані з операційними помилками, недостатньої кваліфікацією, порушеннями положень внутрішніх документів Розрахункового центру або здійсненням персоналом несанкціонованих та протиправних дій, недоліками в організації діяльності тощо; (2) недоліки та неадекватність технологічних процесів; (3) помилки або збій у функціонуванні програмно-технічних засобів або через їх невідповідність (недосконалість) покладеним на них задачам; (4) вплив зовнішніх подій, які не можуть бути керованими з боку Розрахункового центру (як-то атаки на сервер, порушення положень внутрішніх документів Розрахункового центру співробітниками чи учасниками клірингу, зловживання з боку співробітників або учасників клірингу тощо).

Операційно-технологічні ризики можуть спричинити викривлення інформації та помилки при проведенні обробки інформації, що:

- подається та /або отримується від фондової біржі;
- отримується та/або надається Центральному депозитарію, Національному банку України;
- подається та/або отримується від учасників клірингу;

як наслідок, зазначений ризик може призвести до кредитного ризику та ризику ліквідності, а також до неспроможності Розрахункового центру в цілому здійснювати контроль і управління ризиками, які вже виникли, і виконувати розрахунки в повному обсязі.

2.1.5. Системний ризик – ризик того, що неспроможність одного учасника клірингу або Розрахункового центру виконати свої зобов'язання своєчасно та в повному обсязі може призвести до нездатності виконання зобов'язань більшістю або всіма учасниками клірингу.

Системний ризик може бути викликаний будь-яким з вищезазначених ризиків.

2.1.6. Юридичний ризик – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути у Розрахункового центру через порушення або недотримання Розрахунковим центром вимог законів, підзаконних нормативно-правових актів, укладених договорів, а також через можливість двозначного тлумачення норм законів, підзаконних нормативно-правових актів або внутрішніх документів Розрахункового центру.

2.1.7. Ризик репутації – це наявний або потенційний ризик, який може виникнути через несприятливе сприйняття іміджу Розрахункового центру клієнтами та іншими учасниками фінансового ринку, контрагентами, партнерами, акціонерами або органами нагляду.

Ризик репутації впливає на спроможність Розрахункового центру надавати нові послуги, встановлювати нові відносини або підтримувати існуючі.

2.1.8. Загальний фінансовий ризик (ризик банкрутства) – ризик неможливості продовження діяльності Розрахункового центру, який може виникнути при погіршенні фінансового стану Розрахункового центру, якості його активів, структури капіталу, при виникненні збитків від його діяльності внаслідок перевищення витрат над доходами.

2.1.9. Стратегічний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неправильні управлінські рішення, неналежну реалізацію прийнятих рішень і неадекватне реагування на зміни в бізнес-середовищі.

Цей ризик виникає внаслідок несумісності стратегічних цілей Розрахункового центру, бізнес-стратегій, розроблених для досягнення цих цілей, ресурсів, задіяних для досягнення цих цілей, та якості їх реалізації.

3. Порядок виявлення ризиків. Методики розрахунку та оцінювання ризиків

3.1. Розрахунковим центром при провадженні клірингової діяльності здійснюється виявлення, оцінка, контроль та моніторинг всіх основних ризиків, зазначених у розділі 2 цього Положення. За кожним видом ризику процес виявлення такого ризику, його рівня являє собою встановлення подій, обставин та факторів (далі – ризик-фактори), внутрішніх та/або зовнішніх, які можуть призвести до такого ризику. На основі виявлення ризику отримується інформація, на підставі якої здійснюється оцінка ризику з застосуванням методів кількісного та/або якісного аналізу.

3.2. Враховуючи обмеження, встановлені Національним банком України щодо заборони здійснення Розрахунковим центром кредитування, в тому числі міжбанківського кредитування, кредитний ризик та ризик ліквідності, на які наражається Розрахунковий центр при виконанні функцій центрального контрагента, є найбільш впливовими на діяльність Розрахункового центру.

3.3. З метою покриття кредитного ризику та ризику ліквідності Розрахунковий центр здійснює розрахунок Гарантійного забезпечення учасника клірингу за кожним його кліринговим рахунком/субрахунком.

3.4. Гарантійне забезпечення визначається у гривні та розраховується за формулою (1):

$$ГЗ=ПОЗ(риз)*(Z*X+V+Y)/100 \quad (1),$$

де

ПОЗ(риз) = Ризикова вартість позиції учасника клірингу за кожним видом цінного паперу, яка визначається залежно від виду позиції учасника клірингу;

Z – Коефіцієнт кількості цінових коридорів;

X – Ціновий коридор відхилення ціни від початкової справедливої вартості цінних паперів, з якої розпочинаються біржові торги (справедлива вартість для державних цінних паперів приймає значення справедливої вартості, встановленої Національним банком України. Для інших цінних паперів даний показник визначається Розрахунковим центром за домовленістю з відповідною фондовою біржею);

V – Загальний коефіцієнт ризику системи, що встановлюється за результатом стрес-тестування;

Y – Коефіцієнт ризику учасника клірингу, що встановлюється Розрахунковим центром та залежить від фінансового стану учасника клірингу, якісних параметрів роботи даного учасника клірингу у кліринговій системі та інших параметрів, що визначаються Розрахунковим центром.

3.5. Ризикова вартість позиції в залежності від статусу позиції учасника клірингу приймає значення, що наведені у додатку 1 до Положення.

3.6. За результатами клірингу у день укладання правочинів щодо цінних паперів Розрахунковий центр розраховує ризикову вартість позиції учасника клірингу за кожним кліринговим рахунком/субрахунком учасника клірингу.

3.7. Розрахунок можливої компенсації учаснику клірингу за примусове припинення Розрахунковим центром зобов'язань учасника клірингу здійснюється виходячи з справедливої вартості цінних паперів та упущеної вигоди учасника клірингу внаслідок примусового припинення Розрахунковим центром зобов'язань цього учасника клірингу.

3.8. З метою вимірювання рівня ризику протягом операційного дня Розрахунковий центр здійснює розрахунок справедливої вартості цінного паперу на підставі значення VWAP (Value Weight Average Price) з включенням до розрахунку виключно тих правочинів за цінним папером, які знаходяться у межах цінового коридору, який визначений Розрахунковим центром для укладання правочинів за даним цінними паперами на фондовій біржі.

3.9. Для державних цінних паперів показник справедливої вартості Розрахункового центру встановлюється о 10.00 годині кожного операційного дня на рівні справедливої вартості державних цінних паперів, встановленої Національним банком України. Даний показник справедливої вартості перераховується після кожного розрахунку показника VWAP. Для інших цінних паперів даний показник розраховується Розрахунковим центром за домовленістю з відповідною фондовою біржею. Періодичність встановлення показника VWAP визначається Розрахунковим центром, але не менше ніж один раз на добу. Розрахунковий центр може використовувати інші оціночні показники для визначення справедливої вартості цінних паперів.

3.10. Показник VWAP розраховується за наступною формулою:

$$VWAP = \frac{\sum(\text{кількість придбаних цп} * \text{вартість})}{\sum(\text{кількість придбаних цп})}$$

3.11. Після кожного перерахунку VWAP або реєстрації нової справедливої вартості цінних паперів для державних цінних паперів, що визначена Національним банком України, або встановлення іншого рівня цін для інших цінних паперів за домовленістю з фондовою біржею, Розрахунковий центр перераховує розмір Гарантійного забезпечення учасника клірингу за кожним з його клірингових рахунків/субрахунків згідно з статусом його позиції відповідно до додатку 1 до цього Положення.

3.12. За результатами перерахунку Гарантійного забезпечення Розрахунковий центр визначає рівень маржинальних внесків, що повинні бути внесені учасником клірингу протягом часу, що встановлений Регламентом провадження клірингової діяльності публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" (далі – Регламент провадження клірингової діяльності). У випадку невнесення маржинальних внесків Розрахунковий центр отримує право припинити зобов'язання учасника клірингу в повному розмірі його позиції.

3.13. У випадку неможливості купівлі належних цінних паперів або продажу цінних паперів на ціною, що дозволить виконати зобов'язання Розрахункового центру перед іншими учасниками клірингу у день розрахунків відповідно до інформації, що зазначена фондовою біржею, Розрахунковий центр має право достроково припинити права/зобов'язання інших (будь-яких) учасників клірингу за поточною справедливою вартістю цінних паперів.

3.14. Для вимірювання та оцінки ризиків Розрахункового центру використовується коефіцієнт покриття зобов'язань учасників клірингу, який є показником для оцінки здатності Розрахункового центру, забезпечити виконання зобов'язань учасників клірингу за договорами щодо цінних паперів.

Коефіцієнт покриття зобов'язань учасників клірингу розраховується відповідно до вимог Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 01.10.2015 №1597.

4. Опис моделі управління ризиками

4.1. Моделі управління ризиками Розрахункового центру розроблені для зменшення різноманітних наслідків сценаріїв невиконання зобов'язань (дефолту) учасниками клірингу при набутті Розрахунковим центром статусу центрального контрагента за правочинами щодо цінних паперів, які укладені на фондових біржах (далі – біржові правочини).

4.2. Розрахунковий центр забезпечує підтримання двох базових моделей управління ризиками:

4.2.1. Перша модель: Модель прийняття зобов'язань Розрахунковим центром з виконання біржового правочину за умови стовідсоткового попереднього резервування та депонування коштів та цінних паперів, що підтверджує наявність та можливість

розпорядження Розрахунковим центром всім обсягом активів, що визначені у біржовому правочині, для припинення всіх обов'язків Розрахункового центру як центрального контрагента за біржовими правочинами.

4.2.2. Друга модель: Модель прийняття Розрахунковим центром в гарантованих розрахунках зобов'язань з виконання біржового правочину або припинення зобов'язань з виконання даного правочину за умови попереднього резервування та депонування активів (коштів та / або цінних паперів) в розмірі, що забезпечує належний рівень стимулювання учасників біржового правочину до виконання ними своїх зобов'язань або можливість примусового припинення їх зобов'язань Розрахунковим центром за рахунок зазначених активів та інших ресурсів, передбачених цим Положенням.

4.3. Перша модель управління ризиками реалізується шляхом здійснення Розрахунковим центром процедур з передачі сторонам біржового правочину активів, стосовно яких укладений біржовий правочин, у визначений Розрахунковим центром час та за процедурами, визначеними у внутрішніх документах Розрахункового центру. З моменту передачі даних активів вважається, що обов'язки Розрахункового центру та сторін біржового правочину припинені.

4.4. Друга модель управління ризиками Розрахункового центру складається з наступних рівнів:

4.4.1. перший рівень захисту – встановлення вимог до учасників клірингу. Виключно учасники клірингу, які відповідають вимогам Розрахункового центру щодо допуску учасників клірингу до окремих клірингових операцій, можуть здійснювати операції, які гарантуються без застосування стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів перед укладанням біржового правочину;

4.4.2. другий рівень захисту – встановлення певного рівня Гарантійного забезпечення (ГЗ). Розрахунковий центр вимагає від кожного учасника клірингу відповідності розміру Гарантійного забезпечення даного учасника клірингу розміру його зобов'язань за укладеними біржовими правочинами з Розрахунковим центром, термін виконання яких не настав;

4.4.3. третій рівень захисту – встановлення певного рівня внеску кожного учасника клірингу до Гарантійного фонду. У випадку, коли в учасника клірингу виникає дефолт та другого рівня захисту (ГЗ) недостатньо, Гарантійний фонд є додатковим механізмом захисту для покриття припинення невиконаних зобов'язань учасника клірингу. Розмір та порядок внесків до Гарантійного фонду встановлюється Положенням про гарантійний фонд публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках";

4.4.4. у випадку, якщо ресурсів другого та третього рівня недостатньо для припинення невиконаних зобов'язань, Розрахунковий центр може вимагати від учасників Гарантійного фонду внесення додаткового внеску до Гарантійного фонду, що розраховується на пропорційній основі, але не більше суми, що дорівнює сумі його поточного внеску до Гарантійного фонду.

5. Заходи з управління ризиками та гарантування розрахунків

5.1. З метою гарантування здійснення розрахунків та зниження вірогідності настання кредитного ризику, ризику ліквідності та системного ризику Розрахунковий центр при реалізації першої моделі управління ризиками здійснює наступні заходи:

- встановлення договірних відносин виключно з юридичними особами, які відповідають вимогам Розрахункового центру для набуття статусу клієнта та учасника клірингу;

- прийняття учасником клірингу на себе зобов'язань з дотримання процедур здійснення клірингу та розрахунків, що визначені у внутрішніх документах Розрахункового центру;

- виконання учасником клірингу процедур здійснення клірингу, визначених Розрахунковим центром та які обов'язково включають необхідність стовідсоткового попереднього депонування та резервування активів учасником клірингу / клієнтом учасника клірингу для укладання та / або виконання правочинів щодо цінних паперів до моменту отримання Розрахунковим центром інформації про такий правочин:

- цінних паперів – на рахунку у цінних паперах у депозитарній установі, що здійснює депозитарне обслуговування учасника клірингу / клієнта учасника клірингу на відповідному балансовому рахунку депозитарного обліку, який надає виключне право Розрахункового центру на управління даними цінними паперами;
- коштів – на рахунку для здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, відкритому у Розрахунковому центрі для обліку коштів учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу, призначених для здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

5.2. Інформація про стовідсоткове попереднє депонування та резервування активів відображається на клірингових рахунках / субрахунках учасників клірингу, відкритих у Розрахунковому центрі. Виключно після цього Розрахунковий центр здійснює прийом та обробку відомості біржових правочинів, за якими обов'язком Розрахункового центру є їх виконання в частині поставки цінних паперів та оплати згідно з внутрішніми документами Розрахункового центру.

5.3. З метою гарантування здійснення розрахунків та зниження вірогідності настання кредитного ризику, ризику ліквідності та системного ризику Розрахунковий центр при реалізації другої моделі управління ризиками здійснює наступні заходи:

5.3.1. встановлює вимоги до фінансового стану учасників клірингу;

5.3.2. визначає показники, що впливають на розмір Гарантійного забезпечення учасника клірингу, та визначає розміри Гарантійного забезпечення учасника клірингу:

- мінімальне Гарантійне забезпечення (ПГЗ) – кошти, які вносяться учасником клірингу на рахунок для здійснення розрахунків як мінімально необхідне забезпечення для можливості укладання учасником клірингу біржових правочинів та/або здійснення розрахунків за ними. У випадку наявності в учасника клірингу цінних паперів, що повинні бути поставлені на визначений день розрахунків, учасник клірингу може здійснити внесок Гарантійного забезпечення в обсязі загальної кількості цінних паперів, що дорівнює розміру повного зобов'язання учасника клірингу з поставки цінних паперів;

- розрахункове Гарантійне забезпечення (ГЗ) – внесок учасника клірингу для гарантування забезпечення виконання учасником клірингу зобов'язань за біржовими правочинами, укладеними учасником клірингу з Розрахунковим центром як з центральним контрагентом;

- внутрішньоденні внески Гарантійного забезпечення (маржинальні внески – МВ) – внески учасників клірингу, що вносяться учасниками клірингу протягом операційного дня на вимогу Розрахункового центру у випадку:

- коливань цін на ринку за цінними паперами, зобов'язання за біржовими правочинами щодо яких обліковуються у системі клірингового обліку Розрахункового центру за учасником клірингу та термін виконання яких не настав;
- зміна цінового коридору цінних паперів, зобов'язання за біржовими правочинами щодо яких обліковується у системі клірингового обліку

Розрахункового центру за учасником клірингу та термін виконання яких не настав;

- недостатності активів ГЗ для покриття поточної ризикової вартості зобов'язання в розмірі нетто-позиції учасника клірингу;
- інших надзвичайних подій, які впливають на фінансову стійкість учасника клірингу / клієнта учасника клірингу.

Розрахунковий центр з метою забезпечення гарантування розрахунків може встановити вимоги до здійснення учасниками клірингу інших обов'язкових внесків.

Порядок визначення розміру обов'язкових внесків, види активів, в яких вони можуть бути внесені, та їх частка в складі внеску, а також порядок їх внесення встановлюються Правлінням Розрахункового центру;

5.3.3. може встановлювати індивідуальні обмеження на кожного учасника клірингу:

- загальний ліміт за зобов'язаннями – максимальна сума зобов'язань учасника клірингу в гривневому еквіваленті незалежно від строку виконання зобов'язань учасника клірингу та цінного паперу (іншого фінансового інструменту), в межах якої учасник клірингу може укладати правочини щодо цінних паперів на певній фондовій біржі;
- коефіцієнт ризику – індивідуальний коефіцієнт, що встановлюється в процентному значенні в залежності від рівня ризику, що може внести конкретний учасник клірингу у систему клірингового обліку та який впливає на рівень розрахункового Гарантійного забезпечення, яке вноситься цим учасником клірингу;

5.3.4. встановлює розмір внеску учасників клірингу до Гарантійного фонду та вимоги до активів, які можуть надаватися в якості внеску до Гарантійного фонду.

Розмір внеску учасника клірингу до Гарантійного фонду, а також види активів, в яких він може бути здійснений, розмір їх частки у складі внеску та порядок їх внесення визначаються Положенням про гарантійний фонд публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" та відповідними процедурами Регламенту провадження клірингової діяльності;

5.3.5. встановлює справедливу вартість цінних паперів, за якою розраховується ГЗ, МВ та припиняються зобов'язання у випадку невиконання зобов'язань учасниками клірингу;

5.3.6. кожного операційного дня визначає ціновий коридор цінних паперів та надає фондовій біржі інформацію про ціновий коридор з метою здійснення фондовою біржею контролю за вчиненням на ній правочинів щодо цінних паперів в межах визначеного Розрахунковим центром цінового коридору;

5.3.7. визначає спільно з фондовою біржею:

- процедури здійснення біржових торгів та збільшення Гарантійного забезпечення у випадку вірогідної зміни ціни цінного паперу за межі цінового коридору цінних паперів;
- процедури примусового припинення зобов'язань учасника клірингу внаслідок невиконання зобов'язань щодо внесення Гарантійного забезпечення або невиконання зобов'язань учасника клірингу з поставки / оплати цінних паперів або неможливості подальшого обліку Розрахунковим центром зобов'язань з поставки / оплати цінних паперів з поточним розміром ризику.

5.4. Підхід Розрахункового центру щодо управління ризиком ліквідності полягає у забезпеченні здатності Розрахункового центру виконувати свої зобов'язання в повному обсязі та своєчасно як за нормальних ринкових умов, так і в разі настання непередбачених надзвичайних ситуацій без виникнення неприйнятних збитків та ризику нанесення збитку репутації.

5.4.1. Для управління ризиком ліквідності Розрахункового центру Розрахунковий центр створює систему управління ліквідністю, яка включає:

- дотримання банківських нормативів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України;
- запровадження короткострокового та середньострокового планування грошових потоків;
- оцінку потреби Розрахункового центру в ліквідних коштах;
- отримання кредитів на міжбанківському ринку України;
- отримання підтримки ліквідності з боку Національного банку України через операції рефінансування та операції прямого репо;
- управління активами з дотриманням принципу «продаж активів, в першу чергу, з мінімальним потенціалом прибутковості» (цей принцип стосується і внесків до Гарантійного фонду учасників клірингу);
- встановлення вимог до ліквідності активів, наданих в якості внесків (Гарантійного забезпечення чи до Гарантійного фонду);
- моніторинг ризику ліквідності учасників клірингу;
- заходи з врегулювання невиконаних учасником клірингу зобов'язань щодо оплати цінних паперів чи їх поставки.

Також з метою управління ризиком ліквідності Розрахунковий центр відповідно до інвестиційної політики Розрахункового центру здійснює заходи, спрямовані на збільшення ліквідності активів, якими Розрахунковий центр розпоряджається під час провадження клірингової діяльності як центральний контрагент (активи, що складають Гарантійне забезпечення і Гарантійний фонд, а також залишки коштів клієнтів Розрахункового центру на рахунках для здійснення розрахунків), зокрема:

- купівля монетарних інструментів Національного банку України;
- купівля державних цінних паперів;
- розміщення коштів на рахунках Розрахункового центру у державних банках.

5.4.2. Розрахунковий центр як центральний контрагент у випадку невиконання обов'язків учасником клірингу за біржовими правочинами в частині внесення МВ до дня проведення розрахунків або фактичного невиконання обов'язків з поставки / оплати цінних паперів у день та час проведення розрахунків, що визначається Регламентом провадження клірингової діяльності, має право:

1) здійснити купівлю / продаж на фондовій біржі в ході аукціону або іншої процедури, визначеної договором Розрахункового центру з фондовою біржею, тотожного обсягу цінних паперів, зобов'язання з поставки / оплати або внесення МВ щодо яких не виконано учасником клірингу. Купівля / продаж цінних паперів здійснюється за ціною, яка визначається виходячи з справедливої вартості таких цінних паперів та розміру Гарантійного забезпечення, що було внесено цим учасником клірингу;

2) у випадку здійснення дій згідно підпункту 1 цього пункту – укласти на фондовій біржі з учасником клірингу, що не виконав свої зобов'язання, правочин із зустрічними зобов'язаннями відносно поточного стану зобов'язань між даним учасником клірингу та Розрахунковим центром. Правочин із зустрічними зобов'язаннями укладається за ціною, за якою було здійснено купівлю/продаж цінних паперів в ході аукціону або іншої процедури, визначеної договором Розрахункового центру з фондовою біржею, для врегулювання дефолту цього учасника клірингу згідно підпункту 1 цього пункту. Укладення правочину із зустрічними зобов'язаннями повністю припиняє зобов'язання за біржовим (біржовими) правочином (правочинами), за яким (якими) учасник клірингу не виконав свої зобов'язання. З метою укладання та виконання даного біржового правочину Розрахунковий центр має безумовне право подавати та акцептувати на біржі від імені учасника клірингу заявку на купівлю/продаж відповідної кількості цінних паперів, що дозволяє припинити зобов'язання учасника клірингу, який не виконує свої зобов'язання;

3) у випадку здійснення дій згідно підпункту 1 цього пункту та неможливості здійснення дій згідно підпункту 2 цього пункту – укласти поза фондовою біржею з учасником клірингу, що не виконав свої зобов'язання, правочин із зустрічними зобов'язаннями відносно поточного стану зобов'язань між даним учасником клірингу та Розрахунковим центром. Правочин із зустрічними зобов'язаннями укладається за ціною, за якою було здійснено купівлю/продаж цінних паперів в ході аукціону або іншої процедури, визначеної договором Розрахункового центру з фондовою біржею, для врегулювання дефолту цього учасника клірингу згідно підпункту 1 цього пункту. Укладення такого правочину щодо цінних паперів може здійснюватися Розрахунковим центром через Систему правового електронного документообігу Розрахункового центру, користувачами якої є всі учасники клірингу. Укладення правочину із зустрічними зобов'язаннями повністю припиняє зобов'язання за біржовим правочином, за яким учасник клірингу не виконав свої зобов'язання;

4) у випадку неможливості здійснення дій згідно підпункту 1 цього пункту – примусово припиняти (анулювати) зобов'язання учасника клірингу за біржовими правочинами, яке незабезпечене ГЗ, або зобов'язання, що невиконане у день та час розрахунків, з одночасним стягненням з учасника клірингу штрафних санкцій відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності та / або договорів, укладених Розрахунковим центром з учасниками клірингу. Розмір штрафної санкції не може перевищувати розміру ГЗ, внесеного учасником клірингу для виконання даного зобов'язання та суми видатків Розрахункового центру на компенсацію можливих втрат інших учасників клірингу, зобов'язання яких були припинені внаслідок невиконання обов'язків учасника клірингу;

5) у випадку неможливості здійснення дій згідно підпункту 1 цього пункту – Розрахунковий центр самостійно або спільно з відповідною фондовою біржею, на якій було вчинено цей правочин щодо цінних паперів, здійснює обрання учасника клірингу, який має зобов'язання протилежне зобов'язанню учаснику клірингу, що не виконав свої обов'язки, та здійснює укладення біржового правочину з цим учасником клірингу за справедливою вартістю цінних паперів. Обрання такого учасника клірингу відбувається за принципом розміру зобов'язань учасників клірингу (від максимального до мінімального розміру зобов'язань). Учаснику клірингу, зобов'язання якого були припинені примусово в зв'язку з невиконанням обов'язків іншого учасника клірингу, додатково може сплачуватися компенсація. З метою укладання та виконання даного біржового правочину Розрахунковий центр має безумовне право подавати та акцептувати на біржі від імені учасника клірингу заявку на купівлю / продаж відповідної кількості цінних паперів, що дозволяє припинити зобов'язання учасника клірингу, який не виконує свої зобов'язання та зобов'язання будь-якого іншого учасника клірингу, що були визначені Розрахунковим як такі, що не можуть бути прийняті до виконання Розрахунковим центром та повинні бути примусово припинені;

5.4.3. Розрахунковий центр приймає на себе ризик невиконання учасником клірингу зобов'язань виключно в межах Гарантійного забезпечення, внесеного учасником клірингу для виконання своїх обов'язків;

5.4.4. Розрахунковий центр під час виконання біржових правочинів, що укладені, в тому числі для припинення зобов'язань учасника клірингу, який не виконав свої зобов'язання, здійснює списання необхідної суми з внесеного учасником клірингу Гарантійного забезпечення. У випадку недостатності суми внесеного Гарантійного забезпечення Розрахунковий центр має право здійснити списання недостатньої суми за рахунок коштів Гарантійного фонду та у випадку його недостатності самостійно в односторонньому порядку стягнути кошти з рахунку для здійснення розрахунків, відкритого для обліку коштів цього учасника клірингу або поточного/кореспондентського рахунку учасника клірингу в Розрахунковому центрі.

5.5. Примусове припинення зобов'язань учасника клірингу не звільняє останнього від сплати штрафів та інших комісій на користь Розрахункового центру внаслідок застосування

процедур примусового припинення зобов'язань даного учасника клірингу. Штрафи та інші комісії сплачуються учасником клірингу відповідно до тарифів Розрахункового центру та / або договорів, укладених Розрахунковим центром з учасниками клірингу.

5.6. У випадку невиконання учасником клірингу зобов'язань з поставки / оплати цінних паперів або нездійснення внеску до Гарантійного фонду, або дворазового порушення учасником клірингу обов'язків з внесення МВ, Розрахунковий центр отримує право в односторонньому порядку припинити обслуговування даного учасника клірингу за правочинами щодо цінних паперів, що виконуються в межах другої моделі управління ризиками.

5.7. Для запобігання виникнення ринкових ризиків Розрахунковий центр здійснює моніторинг та прогнозування динаміки коливання цін на цінні папери, кліринг та розрахунки за якими здійснюються шляхом гарантування Гарантійним забезпеченням учасника клірингу. Внаслідок моніторингу зазначеної динаміки Розрахунковий центр здійснює визначення цінового коридору цінного паперу, який приймає участь в розрахунку розміру Гарантійного забезпечення учасника клірингу.

5.8. Метою Розрахункового центру в частині управління і контролю над операційно-технологічними ризиками є мінімізація інформаційних та фінансових збитків, пов'язаних з:

- відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку в Автоматизованій банківській системі, на клірингових рахунках/субрахунках та на рахунках у цінних паперах Розрахункового центру та учасників клірингу, відкритих в Центральній депозитарії та у Національному банку України, а також адекватність відображення такої облікової інформації у різних формах звітності Розрахункового центру, учасників клірингу, Центральної депозитарії та Національного банку України;

- експлуатацією програмного забезпечення та технічних засобів;
- несанкціонованими операціями, доступом до інформації та до програмно-технічних засобів;
- операційними помилками персоналу.

Управління операційно-технологічними ризиками полягає у наступному:

- виявлення подій, обставин, факторів, що є (чи можуть стати) причинами операційно-технологічного ризику та розрахунок ймовірності їх виникнення;
- розробка системи індикаторів операційно-технологічного ризику, встановлення лімітів щодо їх критичного значення та здійснення їх моніторингу;
- ведення бази даних про ризик-фактори операційно-технологічного ризику і проведення самооцінки ризику;
- проведення перевірки стійкості Розрахункового центру по відношенню до збоїв програмно-технічного забезпечення не рідше одного разу на рік;
- запровадження заходів щодо зниження операційно-технологічного ризику.

5.9. Управління юридичним ризиком в Розрахунковому центрі здійснюється шляхом:

- створення системи визначення й оцінки дотримання Розрахунковим центром вимог законодавства України, нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку і Національного банку України, інших державних органів, внутрішніх документів Розрахункового центру;
- визначення процедури оцінки відповідності законодавству України всіх договорів, що укладаються Розрахунковим центром;
- моніторингу змін у законодавстві України, які можуть вплинути на діяльність Розрахункового центру;
- моніторингу всіх судових справ, учасником яких є Розрахунковий центр, оцінки ймовірного ризику збитків, пов'язаних із судовими справами.

5.10. Для управління ризиком репутації Розрахунковим центром запроваджуються наступні заходи:

- створення системи оцінки сприйняття іміджу Розрахункового центру у клієнтів, державних органів, в засобах масової інформації;
- оцінка поінформованості клієнтів, державних органів, засобів масової інформації про діяльність та роль Розрахункового центру на фінансовому ринку України;
- впровадження процесу контролю за репутацією клієнтів Розрахункового центру з метою уникнення відносин із клієнтами із незадовільною репутацією;
- моніторинг відгуків клієнтів про Розрахунковий центр та його діяльність, повідомлень засобів масової інформації про Розрахунковий центр та його клієнтів;
- розміщення на веб-сайті Розрахункового центру інформації про діяльність Розрахункового центру.

6. Заходи зниження ризиків. Порядок та умови застосування відповідних заходів зниження ризиків

6.1. Розрахунковий центр як центральний контрагент дотримується наступних загальних принципів зниження ризиків:

- встановлення процедур допуску клієнтів до системи клірингу та розрахунків без використання механізмів стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів перед укладанням біржових правочинів;
- визначення цінних паперів, що можуть бути предметом укладання біржових правочинів без використання механізмів стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів;
- визначення ліміту за зобов'язаннями (максимальної суми грошового зобов'язання) на укладання біржових правочинів, що гарантовані Гарантійним забезпеченням, за кожним кліринговим рахунком/субрахунком учасника клірингу;
- здійснення клірингу за правочинами щодо цінних паперів в розрізі кожного виду цінного паперу та єдиної дати виконання;
- здійснення щонайменше кожного операційного дня перерахунку грошової вартості невиконаних зобов'язань учасника клірингу та перевірки її розміру на відповідність розміру Гарантійного забезпечення;
- застосування процедур примусового припинення зобов'язань учасника клірингу у випадку відсутності внесеного до Розрахункового центру необхідного розміру Гарантійного забезпечення;
- встановлення договірних відносин з фондовою біржею, на якій здійснюється укладання біржових правочинів без використання механізмів стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів, з визначенням порядку обміну інформацією з Розрахунковим центром, процедур укладання таких правочинів, порядку прийняття або відмови Розрахунковим центром від виконання обов'язків центрального контрагента за такими правочинами, порядку взаємодії на випадок невиконання учасником клірингу своїх обов'язків;
- формування Гарантійного фонду для зменшення ризику невиконання учасником клірингу своїх зобов'язань, які не покриваються Гарантійним забезпеченням;
- для біржових правочинів, що виконуються за механізмом стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів, Розрахунковий центр використовує інформаційну та облікову систему, що забезпечує чітку відповідність інформації облікованої у системі клірингового обліку, інформації у АБС, інформації, отриманій від Національного

депозитарію України і депозитарію Національного банку України, та інформації, що надається фондовим біржам для забезпечення укладання біржових правочинів.

6.2. З метою зниження кредитного ризику та ризику ліквідності Розрахунковий центр:

6.2.1. здійснює щонайменше кожного операційного дня перерахунок справедливої вартості цінних паперів, за якими здійснюється кліринг та розрахунки, які гарантовані Гарантійним забезпеченням або які внесені в якості Гарантійного забезпечення, або до Гарантійного фонду;

6.2.2. забезпечує щонайменше кожного операційного дня контроль за достатністю Гарантійного забезпечення за кожним зобов'язанням учасника клірингу, що обліковується в системі клірингового обліку Розрахункового центру;

6.2.3. контролює достатність Гарантійного забезпечення за кожним невиконаним зобов'язанням учасника клірингу з оплати / поставки цінних паперів, термін виконання якого не настав, в розрізі кожного виду цінного паперу у грошовому еквіваленті;

6.2.4. встановлює єдиний термін виконання зобов'язань учасників клірингу за всіма правочинами щодо цінних паперів, що включені до наданої Розрахунковому центру фондовою біржею відомості правочинів;

6.2.5. встановлює ціновий коридор відносно справедливої вартості цінних паперів за правочинами щодо цінних паперів, що гарантуються Гарантійним забезпеченням;

6.2.6. приймає на себе зобов'язання щодо здійснення клірингу та розрахунків виключно в межах визначеного ним цінового коридору. У випадку зміни цінового коридору надає фондовій біржі інформацію про зміни цінового коридору, визначає рівень МВ для кожного з учасників клірингу та продовжує обліковувати наявні зобов'язання учасників клірингу виключно після внесення МВ та доведення Гарантійного забезпечення до визначеного Розрахунковим центром необхідного рівня;

6.2.7. припиняє, в тому числі примусово, зобов'язання учасників клірингу та/або Розрахункового центру у випадку невнесення учасником клірингу МВ до дня проведення розрахунків або невиконання зобов'язань з фактичної поставки / оплати цінних паперів у день та час проведення розрахунків;

6.2.8. з метою оптимізації ресурсів Гарантійного забезпечення у випадку невиконання учасником клірингу обов'язків з фактичної поставки/оплати цінних паперів у день та час виконання зобов'язання, може здійснювати часткове виконання обов'язків даного учасника клірингу в межах фактичної наявності цінних паперів та/або коштів на рахунках учасника клірингу, що доступні до управління Розрахунковим центром;

6.2.9. надає учаснику клірингу засобами системи дистанційного обслуговування клірингових рахунків/субрахунків відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності та договорів, укладених з учасником клірингу, інформацію щодо прийнятих Розрахунковим центром як центральним контрагентом зобов'язань, розміру поточного грошового зобов'язання учасника клірингу, розміру МВ та іншу інформацію щодо невиконаних зобов'язань учасника клірингу, термін виконання яких не настав або настав та підлягає врегулюванню. Надання Розрахунковим центром даної інформації у спосіб, визначений цим пунктом, є достатнім та повним для інформування учасника клірингу щодо терміну та обсягу його зобов'язань. Неотримання учасником клірингу інформації, вказаної в цьому пункті, з незалежних від Розрахункового центру причин та/або неознайомлення учасника клірингу з інформацією, наданою Розрахунковим центром відповідно до цього пункту, не може вважатися ненаданням або неповним наданням інформації учаснику клірингу щодо його зобов'язань, та відповідно не є підставою для невиконання учасником клірингу зобов'язань;

6.2.10. підтримує на кореспондентському рахунку в Національному банку України необхідний обсяг коштів, що дозволяє забезпечити проведення поточних середньодобових розрахунків та з урахуванням нормативів обов'язкового резервування коштів на

кореспондентському рахунку відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України.

6.3. У випадку надання Гарантійного забезпечення не у вигляді коштів дане забезпечення переоцінюється за справедливою вартістю в порядку та з періодичністю, встановленою внутрішніми документами Розрахункового центру.

6.4. За цінними паперами, справедливу вартість яких Розрахунковий центр не може встановити та не може встановити можливий ринковий рівень коливання ціни, кліринг та розрахунки здійснюються в режимі стовідсоткового попереднього резервування та депонування активів перед укладанням правочину щодо цінних паперів та його виконанням в день отримання інформації від фондової біржі відповідно до вимог Регламенту провадження клірингової діяльності та Регламенту взаємодії з фондовою біржею.

6.5. Основними заходами щодо зниження операційно-технологічних ризиків в частині забезпечення надійного функціонування програмно-технічних засобів та їх відповідності вирішувати покладені на них задачі, є:

- використання систем ідентифікації та аутентифікованого доступу до серверів, баз даних, програмного забезпечення, засобів зв'язку та передачі інформації;
- використання систем захисту інформації від несанкціонованого доступу та комп'ютерних вірусів;
- створення системи резервування та дублювання й відновлення баз даних, функціонування прикладних програм тощо;
- організація належного зберігання інформації в електронних архівах;
- забезпечення резервними каналами та потужностями на випадок виникнення нештатних (аварійних) ситуацій;
- надійність та здатність до швидкого відновлення робочого процесу у випадку виникнення технічних збоїв та надзвичайних ситуацій;
- удосконалення технологій та програмно-технічних засобів.

6.6. Основними заходами щодо мінімізації операційно-технологічних ризиків з точки зору бізнес-процесів є:

- формалізація бізнес-процесів, чіткі регламенти, інструкції проведення операцій;
- підвищення автоматизації процедур обробки та аналізу інформації, операцій по поточних/кореспондентських рахунках та клірингових рахунках/субрахунках тощо;
- організація електронного документообігу в Розрахунковому центрі та взаємодії з клієнтами, фондовими біржами, Центральним депозитарієм та Національним банком України засобами електронного документообігу;
- дотримання стандартів обліку за всіма операціями у відповідності з встановленими Національним банком України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку вимогами;
- забезпечення подвійного контролю за реквізитами та правильністю оформлення розрахункових документів;
- забезпечення додаткового контролю та санкціонування при здійсненні виправлень первинної інформації.

6.7. Основними заходами щодо мінімізації операційно-технологічних ризиків з точки зору організаційних процедур є:

- налагоджена структура прийняття та управління рішеннями;
- розробка та затвердження положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій;

- дотримання режимних вимог до приміщень Розрахункового центру та використання системи повноважень та системи аутентифікованого доступу до програмно-технічних засобів, до здійснення операцій, отримання інформації щодо операцій за рахунками клієнтів і рахунками Розрахункового центру і первинної інформації;

- визначення міри відповідальності за порушення діючих внутрішніх правил, стандартів та положень;

- організації процесу навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

6.8. Основними заходами щодо мінімізації юридичного ризику в Розрахунковому центрі є:

- впровадження типових договорів та обов'язкової юридичної експертизи всіх договорів;

- здійснення поточного контролю за відповідністю внутрішніх документів Розрахункового центру законодавству України та своєчасне приведення документів Розрахункового центру у відповідність до законодавства України;

- своєчасне інформування підрозділів Розрахункового центру про зміни законодавства України та внутрішніх документів Розрахункового центру;

- аналіз скарг та претензій учасників клірингу та інших клієнтів Розрахункового центру і впровадження заходів, спрямованих на попередження виникнення ситуацій, за яких до Розрахункового центру можливе застосування заходів впливу з боку органів регулювання та нагляду, виникнення судових справ;

- постійне удосконалення кваліфікації працівників юридичного відділу з метою недопущення помилкових трактувань законодавства України.

6.9 Основними заходами щодо мінімізації ризику репутації в Розрахунковому центрі є:

- проведення відповідної інформаційної політики, яка б передбачала публікацію інформації про Розрахунковий центр на офіційному веб-сайті Розрахункового центру та у засобах масової інформації, спрямованої на підтримання позитивної репутації Розрахункового центру та його іміджу;

- участь у тематичних конференціях, організація робочих зустрічей та поточна взаємодія з учасниками фондового ринку, національними та міжнародними організаціями з питань клірингу, розрахунків та управління ризиками;

- врегулювання у робочому порядку спірних питань з учасниками клірингу та іншими учасниками фондового ринку.

7. Заходи з моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Розрахункового центру на основі аналізу інформації та оцінки ризиків

7.1. Політика управління ризиками Розрахункового центру передбачає розробку та впровадження інтегрованого підходу, кількісної та/або якісної оцінки всіх основних ризиків з наступним їх агрегуванням у сукупний ризик Розрахункового центру, оцінкою прийнятності рівнів ризиків.

7.2. З метою встановлення належного рівня Гарантійного забезпечення Розрахунковий центр щонайменше раз у рік здійснює процедуру стрес-тестування невиконання обов'язків учасниками клірингу.

7.3. Процедура стрес-тестування передбачає невиконання обов'язків з внесення МВ у день, що передує дню проведення розрахунків та невиконання обов'язків з поставки / оплати цінних паперів у день проведення розрахунків.

7.4. Завданням стрес-тестування є:

7.4.1. виявлення рівня стійкості ризик моделі Розрахункового центру без залучення власного капіталу;

7.4.2. рівень достатності Гарантійного фонду для покриття можливих додаткових збитків, які не покриваються за рахунок Гарантійного забезпечення;

7.4.3. визначення належного коефіцієнта V , що є складовою формули розрахунку Гарантійного забезпечення.

7.5. З метою забезпечення контролю належного рівня технічних ризиків Розрахунковий центр щонайменше раз на рік здійснює тестування евакуаційної процедури з використанням резервних обчислювальних можливостей, що розташовані у резервному офісі Розрахункового центру.

8. Заключні положення

8.1. Це Положення затверджується Правлінням Розрахункового центру. Внесення змін та доповнень до Положення здійснюється шляхом затвердження Правлінням Розрахункового центру нової редакції цього Положення.

8.2. Це Положення та зміни до нього підлягають реєстрації в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку в установленому законодавством України порядку.

8.3. У випадку, якщо будь-яка частина цього Положення не відповідає законодавству України або Статуту Розрахункового центру у зв'язку із змінами в законодавстві України або Статуті Розрахункового центру, які відбулися після набрання чинності цим Положенням, відповідна частина цього Положення втрачає чинність і не може застосовуватися з дати набрання чинності такою нормою законодавства України або положенням Статуту Розрахункового центру, що не тягне за собою втрати чинності іншими нормами цього Положення.

Голова Правління

Ю.І. Шаповал

Додаток 1

до Положення про систему управління ризиками та гарантій публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках"

РИЗИКИ ДЕФОЛТУ ПОЗИЦІЇ

ПОЗ риз - Ризикова вартість позиції учасника клірингу за певним інструментом. Ризикова вартість позиції розраховується в гривнях та відповідно до виду позиції учасника клірингу, що складається після первинної обробки відомості біржових правочинів, може набувати наступні значення:

Тип позиції	Позиція учасника клірингу		Рівень ризику дефолту позиції	Ризикова вартість позиції учасника клірингу на день T для розрахунку ГЗ та штрафу РЦ	Ризикова вартість позиції учасника клірингу на день T+1 для розрахунку ГЗ T+1	ГЗ заг T, T+1 =
	ПОЗ цп	ПОЗ грн		ПОЗ риз T =	ПОЗ риз T+1 =	
				грн	грн	грн
1	0	0	0	0	0	0
2	0	-	1	abs(ПОЗ грн)	abs(ПОЗ грн)	ПОЗ риз
3	-	0	2	abs(ПОЗ цп)*VWAP _T	abs(ПОЗ цп)*VWAP _{T+1}	за формулою (1), але не менше ГЗ мін
4	0	+	0	0	0	0
5	+	0	0	0	0	0

6	-	+ результат ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) >= X min та <= X max	3	$\frac{\text{abs(ПОЗ цп)} * \text{МАКС(ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_T)}{\text{abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_T}$	$\frac{\text{abs(ПОЗ цп)} * \text{МАКС (ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_{T+})}{\text{abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_{T+})}$	за формулою (1), але не менше ГЗ мін
7	+	- результат abs(ПОЗ грн) /ПОЗ цп >= X min та <= X max	3	$\frac{\text{ПОЗ цп} * \text{МАКС(abs(ПОЗ грн) / ПОЗ цп ; VWAP}_T)}{\text{ПОЗ цп ; VWAP}_T}$	$\frac{\text{abs(ПОЗ цп)} * \text{МАКС (ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_{T+})}{\text{abs(ПОЗ цп) ; VWAP}_{T+})}$	за формулою (1), але не менше ГЗ мін
8	-	+ результат ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) < X min або > X max	Позиція даного виду розкладається на дві позиції: ЦП : - abs(ПОЗ цп) / ГРН: + (abs(ПОЗ цп) * X min т) - тип позиції 6 та ЦП: 0 / ГРН: +- [ПОЗ грн - (abs(ПОЗ цп) * X min т)] - тип позиції 4, якщо ГРН+ або тип позиції 2, якщо ГРН - Ризики і компенсація рахуються за відповідними типами позицій			
9	+	- результат ПОЗ грн / abs(ПОЗ цп) < X min або > X max	Позиція даного виду розкладається на дві позиції: ЦП : + ПОЗ цп / ГРН: - (ПОЗ цп * X max т) - тип позиції 7 та ЦП: 0 / ГРН: +- [(ПОЗ цп * X max т) - abs(ПОЗ грн)] - тип позиції 4, якщо ГРН+ або тип позиції 2, якщо ГРН - Ризики і компенсація рахуються за відповідними типами позицій			
10	-	-	Позиція даного виду розкладається на дві позиції: ЦП : - ПОЗ цп / ГРН: 0 - тип позиції 3 та ЦП: 0 / ГРН: - ПОЗ грн - тип позиції 2 Ризики і компенсація рахуються за відповідними типами позицій			
11	+	+	Позиція даного виду розкладається на дві позиції: ЦП : + ПОЗ цп / ГРН: 0 - тип позиції 5 та ЦП: 0 / ГРН: + ПОЗ грн - тип позиції 4 Ризики і компенсація рахуються за відповідними типами позицій			